

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 6/2014-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. mája 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť Š. B. zastúpeného advokátom JUDr. Miroslavom Pekárom, Advokátska kancelária, Krížna 52, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cbs 71/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Š. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cbs 71/2003 p o r u š e n é b o l o .

2. Š. B. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť Š. B. trovy právneho zastúpenia v sume 303,31 € (slovom tristotri eur a tridsaťjeden centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Miroslava Pekára, Advokátska kancelária, Krížna 52, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti Š. B. nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. novembra 2013 doručená s'ťažnosť Š. B. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Miroslavom Pekárom, Advokátska kancelária, Krížna 52, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cbs 71/2003.

Z obsahu s'ťažnosti a vyžiadaného spisu krajského súdu sp. zn. 9 Cbs 71/2003 vyplýva, že s'ťažovateľ podal 13. júna 2003 na krajskom súde ako vecne príslušnom súde prvého stupňa žalobu, ktorou sa domáhal ochrany proti nekalej súťaži, konkrétne proti klamlivému označeniu tovarov a služieb, a ktorou zároveň žiadal priznať primerané zadost'učinenie v sume 58 949,17 €.

Krajský súd vo veci prvýkrát rozhodol rozsudkom zo 17. marca 2005. Rozsudok bol zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obo 338/2005 z 28. júna 2007 a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie.

Druhýkrát krajský súd rozhodol rozsudkom z 10. apríla 2008, ktorý bol zrušený uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 122/2009 z 15. decembra 2009 a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ 26. januára 2011 doručil ústavnému súdu sťažnosť, ktorou namietal porušenie svojich práv (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom krajského súdu v označenom konaní. Ústavný súd o tejto sťažnosti sťažovateľa rozhodol nálezom č. k. I. ÚS 161/2011-30 z 24. augusta 2011 tak, že vyslovil porušenie sťažovateľom označených práv, krajskému súdu prikázal konať vo veci bez zbytočných prietahov a sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € a náhradu trov konania.

V ďalšom priebehu konania krajský súd vo veci rozhodol tretíkrát rozsudkom zo 6. júla 2011, ktorý bol zrušený uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 82/2011 z 26. októbra 2011 a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie, a štvrtýkrát rozsudkom z 14. marca 2012, ktorý bol opätovne zrušený uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 72, 73/2012 z 19. septembra 2013 a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie. Spis bol vrátený krajskému súdu na ďalšie konanie 23. októbra 2013. Následne sa konali dve pojednávania 22. januára 2014 a 5. februára 2014, na ktorom krajský súd rozhodol (v poradí piatym) rozsudkom tak, že žalobu sťažovateľa zamietol a zaviazal ho na náhradu trov konania.

Sťažovateľ poukázal na to, že konanie v čase doručenia jeho sťažnosti ústavnému súdu (28. novembra 2013) trvá viac ako desať rokov a doteraz nebolo právoplatne skončené, pričom opätovné zrušenie tretieho a štvrtého rozsudku krajského súdu najvyšším súdom svedčí o neefektívnosti postupu krajského súdu aj po tom, ako ústavný súd svojím nálezom

č. k. I. ÚS 161/2011-30 z 24. augusta 2011 uložil krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov v konaní.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9Cbs 71/03 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Bratislave prikazuje, aby v konaní vedenom pod 9Cbs 71/03 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 6000 €, ktoré je Krajský súd Bratislava povinný zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažovateľovi priznáva úhradu trov konania v sume 303,31 €, ktoré je Okresný súd Bratislava I. povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. Miroslava Pekára do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 6/2013-15 z 22. januára 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti listom sp. zn. Spr. 3104/14 z 21. februára 2014, v ktorom uviedol prehľad jednotlivých úkonov krajského súdu v období konania po skoršom náleze ústavného súdu č. k. I. ÚS 161/2011-30 z 24. augusta 2011. K samotnej dôvodnosti sťažnosti sa krajský súd nevyjadril.

Krajský súd vo vyjadrení z 21. februára 2014 a právny zástupca sťažovateľa vo vyjadrení z 8. apríla 2014 ústavnému súdu oznámili, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom

súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Ústavný súd konštatuje, že priebeh namietaného konania v období od jeho začatia 13. júna 2003 do doručenia prvej sťažnosti sťažovateľa ústavnému súdu 26. januára 2011

bol predmetom posúdenia v náleze ústavného súdu č. k. I. ÚS 161/2011-30 z 24. augusta 2011. Preto vo vzťahu k sťažnosti doručenej ústavnému súdu 20. novembra 2013 sa ústavný súd obmedzil na posúdenie namietaného postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cbs 71/2003 nasledujúceho po tomto období pri zohľadnení celkovej dĺžky doterajšieho konania (viac ako desať rokov) bez jeho právoplatného skončenia.

Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd odkazuje na svoje závery uvedené v jeho skoršom náleze a konštatuje, že predmet posudzovaného konania (ochrana proti nekalej súťaži, konkrétne klamlivému označeniu tovarov a služieb a nárok na priznanie primeraného zadosťučinenia v sume 58 949,17 €) sa po právnej a skutkovej stránke javí zložitejšou. Uvedené však neodôvodňovalo neprimeranú celkovú dĺžku posudzovaného konania vrátane posudzovaného obdobia konania po skoršom náleze ústavného súdu.

Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v posudzovanom období namietaného konania vedenom krajským súdom nezistil žiadne okolnosti, ktorými by sťažovateľ mohol prispieť ku vzniku prieťahov.

Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup krajského súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd v nadväznosti na závery vyslovené v jeho skoršom náleze konštatuje, že napriek príkazu ústavného súdu v jeho skoršom náleze z 24. augusta 2011 sa ďalší postup krajského súdu v namietanom konaní nejaví ako efektívny, keďže aj ďalšie dva rozsudky krajského súdu (v poradí tretí rozsudok zo 6. júla 2011 a štvrtý rozsudok krajského súdu zo 14. marca 2012) boli zrušené v odvolacom konaní a v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu (28. novembra 2013) vec nebola právoplatne skončená. V súčasnosti je vec v štádiu, keď krajský súd vo veci rozhodol piatym rozsudkom z 5. februára 2014.

Ústavný súd preto uzatvára, že v posudzovanom období konania krajského súdu od augusta 2011 (v trvaní viac ako dvoch rokov), osobitne s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania (v trvaní viac ako desať rokov), došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde neprikázal krajskému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov vzhľadom na to, že už jeho skorším nálezom takýto príkaz krajskému súdu uložený bol.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 6 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu posudzovaného súdneho konania a jeho priebeh a na mieru zavinenia krajského súdu na vzniknutých prier'ahoch v posudzovanom konaní.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania krajským súdom.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon

právnej služby uskutočnený v roku 2013 je 130,17 € a hodnota režijného paušálu je 7,81 €. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2014 je 134 € a hodnota režijného paušálu je 8,04 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľovi nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2013 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2014 (vyjadrenie k stanovisku krajského súdu) v celkovej sume 418 € vrátane režijného paušálu.

Keďže právny zástupca sťažovateľa si úhradu trov právneho zastúpenia uplatnil iba v sume 303,31 €, ústavný súd, súc viazaný petitom sťažnosti, túto úhradu sťažovateľovi priznal len vo výške uplatneného nároku, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2014